

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Belgia. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Królestwo Polskie. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów. 26. maja. Dnia 26. maja 1851 wyjdzie w c. k. galicyjskiej drukarni rządowej IX. zeszyt dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Wiedeń, 20. maja. Dnia 21. maja 1851 wyjdzie w c. k. nadworniej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany XXXVII. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie w pojedynczym niemieckim i we wszystkich *dziewięciu* podwójnych wydaniach.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 119. Rozporządzenie cesarskie z dnia 28. marca 1851, którem moc obowiązująca wydanego dla stolicy Pragi porządku wyprowadzania się z dnia 9go marca 1805 l. 719 kodeksu sądowicznego, rozciąga się na miasto Wissehrad.

Nr. 120. Okólnik ministryum wojny z dnia 1. maja 1851, zawierający postępowanie sądów wojskowych przy pertraktacyach spadkowych, sprawach opieki i kurateli.

Nr. 121. Rozporządzenie ministryum handlu z dnia 2. maja 1851, którem w porozumieniu z innymi ministryami ogłoszono postanowienia względem sposobu oddawania i przesłania telegraficznych depeszy.

Nr. 122. Rozporządzenie ministryum sprawiedliwości z d. 12. maja 1851, którem uchwalono, że moc obowiązująca ustawy o notaryacie w kraju koronnym Krainie ma się zacząć z dniem 1. lipca.

Nr. 123. Rozporządzenie ministryum sprawiedliwości z d. 12. maja 1851, którem uchwalono, że moc obowiązująca ustawy o notaryacie w kraju koronnym Karyntyi ma się zacząć z d. 1. lipca 1851.

Dnia 17. maja wydano następnie IX. zeszyt w serbsko-niemieckim i halicko-rusko-niemieckim; XI. zeszyt w polsko-niemieckim; XCIV. zeszyt w czesko-niemieckim i włosko-niemieckim; CXV., CXXVII. i CLVII. zeszyt w halicko-rusko-niemieckim, nakoniec CXL. zeszyt w słoweńsko-niemieckim i w kroacko-niemieckim podwójnym wydaniu.

Treść tych wszystkich zeszytów podano przy pierwszym ogłoszeniu. —

Wiedeń, 21. maja. Dnia 22. maja wyjdzie w c. k. nadworniej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany XXXVIII. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie tylko w niemieckim języku.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 124. Rozporządzenie cesarskie z dnia 15. maja, którem wydano przepisy względem kwaterunku wojska.

Lwów, 14. maja. Na założenie szkoły trywialnej w Howitowie wielkim, w obwodzie Czortkowskim, zapewniono następujące dary:

Gminy Howitów wielki i mały zobowiązały się dawać na utrzymanie nauczyciela rocznie gotowizną 97 złr. 10 kr., tudzież 42³/₄ korce rozmaitego zboża, które, licząc korzec po 2 złr., uczyni 85 złr. 30 lr. — Razem 182 złr. 40 kr. m. k.

Tamtejszy pleban obrz. gr. kat., ksiądz Grzegorz *Oleśnicki* na czas swego urzędowania kapłańskiego rocznie po 5 złr. m. k.

Tamtejszy dzierzawca propinacyi Szabsa *Bomsa* na czas trwania dzierzawy rocznie po 2 złr. m. k.

Szkole już po części wystawiono, a o pomieszczenie nauczyciela i o wyznaczenie mu ogródka postarają się gminy, które oraz na opał szkoły wyznaczyły 13 kóp i 2 okłoty.

Niemniej właściciel dóbr, Kajetan hrabia *Lewicki*, c. k. podkomorzy i najwyższy sokolnik Królestwa Galicyi i Lodomerji, złożył na pierwsze urządzenie szkoły 50 złr. m. k., zobowiązawszy się oraz, jednakże jedynie co do swojej osoby, dawać co rok na opał szkoły po 12 wozów zbiórki z lasów chorostkowskich, które gmina zwozić podjęła się.

To usiłowanie podzwignienia oświaty ludu podaje się do publicznej wiadomości.

Sprawy krajowe.

(Uwagi litogr. „koresp. austr.“ nad ogłoszonym w Gazecie Wiedeńskiej wykazem obiegu pieniędzy papierowych.)

Wiedeń, 20. maja. Dzisiejsza Gazeta Wiedeńska ogłasza wykaz obiegu pieniędzy papierowych w miesiącach marcu i kwietniu z odnośnym porównaniem.

Okazuje się ztąd, że w porównaniu z marcem zmniejszył się obieg banknotów z końcem kwietnia o 1,406,457 złr. m. k.

Obieg zaś 3% asygnacyi kasy centralnej, tudzież uprocentowanych i nieuprocentowanych asygnatów skarbu państwa pomnożył się w kwietniu a 3,495,394 złr. m. k.

Ogółowa suma pozostałych jeszcze w obiegu lombardzko-weneckich bonów skarbowych zmniejszyła się w kwietniu w porównaniu z poprzedzającym miesiącem o 7,260,495 lire.

W ten sposób nie tylko się niepowiększył w porównaniu z miesiącem marcem ogółowy obieg pieniędzy papierowych, wliczywszy w to także lombardzko-weneckie bony skarbowe, ale zmniejszył się nawet o kwotę 130,095 złr. m. k.

Zwazywszy przytém, że ściągnięcie lombardzko-weneckich bonów skarbowych za pomocą pożyczki zupełnie zostało zapewnionem, i że z drugiej strony cyrkulacya w włoskich krajach koronnych odbywa się według właściwych i niezawisłych warunków, okazuje się ze stanu cyrkulacyi pieniędzy papierowych w ostatnim miesiącu rezultat, z którego w każdej mierze wnosić można na znaczne zmniejszenie niedoboru, co podaje zaspokajającą rękojmię, że się z ostatniego kredytu, jaki sobie zastrzegł rząd państwa w patencie w tych dniach ogłoszonym, tylko mierny zrobi użytek, i że to będzie dostatecznym na pokrycie potrzeb państwa aż do uregulowania stosunków pieniężnych za pomocą innych operacyi kredytowych.

Pod skutecznymi środkami nie rozumieliśmy nigdy środków niepewnych, małych, niedostatecznych. Podobne nazwy niemają w zawodzie finansowym w ogóle pewnego znaczenia. Operacyę pieniężną nienależy mierzyć miarą odwagi, lecz stosowności. Prawdziwie gojące środki niepotrzebują być ani heroicznymi ani drastycznymi, jeżeli tylko są roztropne i rzetelne.

Natura nie lubi skoków, a obrotowi handlowemu szkodzą nagłe wstrząśnienia. Chcąc obrót handlowy za pomocą uporządkowania stosunków pieniężnych sprowadzić na stałą podstawę, nie należy wstrząsać go powszechnym przesileniem pieniężnym. Dostyc już doświadczyliśmy wstrząśnienia, abyśmy jeszcze samowolnie mieli wywoływać nowe. Przedewszystkiem potrzeba teraz koniecznie zapobiedz owemu nieustannemu chwianiu się kursów pieniężnych i wekslowych, które niepewności czyni wszystkie operacye handlowe i w grę je zamienia. Do tego nie jest stosownym środkiem, przez nagłe odjęcie środków cyrkulacyi, potrzebnych ku załatwieniu tysiącznych spraw, wywoływać bankructwa i stagnacye w handlu z wielkimi ofiarami państwa. Kredyt się ustali i przestanie chwianie się waluty, gdy administracya finansów będzie w stanie z pewnością wskazać drogę, którą postępować zamysła, i której stale trzymać się będzie można. Gdy przedłożony będzie budżet, wykazujący siłę państwa potrzebną do opędzenia swoich zwyczajnych potrzeb regularnymi dochodami, gdy można będzie oznaczyć operacye kredytowe, które pokrywają nadzwyczajne dodatki a ku zmniejszeniu cyrkulacyi papierów lub ku ich ufundowaniu w brzęczącej monecie stosowną dają przewyżkę, wtedy znikną wnet wszystkie słuszne równie jak i urojone lub sztucznie wywołane obawy, a powszechne zaufanie uprzedzi nawet skutki operacyi finansowych, ułatwiając tym sposobem ich przeprowadzenie bez wstrząśnień obrotu handlowego i bez zbytecznych ofiar ze strony prywatnych i państwa. Steimy daleko bliżej tego celu, aniżeli niektórzy sądzą.

Gdy już szczęśliwie przebedziemy trudności terażniejsze i zejdziemy na równą drogę, wtedy nabędziemy także przekonania, jak niezmiernie i trwałe ofiary oszczędził niezachwiany duch naszej administracyi finansowej krajowi i pojedynczym obywatelom. Nie chcemy uchodzić za wtajemniczonych w plany administracyi finansów. Usprawiedliwionem jest w naszych oczach zachowanie tajemnicy ze strony administracyi finansów i rady państwa przy naradach aż do powzięcia uchwały, gdyż z każdej niedokładnej wiadomości, z każdego domniemania korzysta spekulacya.

Nieoznaczyliśmy też bliżej żadnego rodzaju środków, usiłowaliśmy tylko skreślić ich naturę w ogólności, zwróciliśmy uwagę raczej na metodę leczenia aniżeli na samo lekarstwo.

Podniesienie ceny waluty i komptantów na wczorajszej giełdzie po części tém się da wytłumaczyć, iż właśnie w ostatnich dniach znaczne nadeszły zlecenia względem zakupu złota i srebra i dewiz z Tryestu. Mówimy poczęści, nie przeczymy bowiem, że mogli się

znajdować sangwinicy, którzy już w tych dniach oczekiwali wydania decydujących środków.

Obawa innego dziennika, że cesarskim patentem z dnia 15. maja wyczerpanym się zdaje cały rezultat toczących się obrad finansowych, zbija się najdokładniej treścią samego patentu. Wola cesarska aby zwolna ściągnąć z przymusowego obiegu papierowe pieniądze państwa i jak najczynniej przyspieszyć odnośne układy, nieprzypuszcza zaprawdę w tym względzie żadnej wątpliwości.

(Rozporządzenie cesarskie względem nowego systemu miedzianej monety.)

Wiedeń, 21. maja. Cesarskie rozporządzenie z 7. kwietnia 1851 względem zaprowadzenia nowego systemu miedzianej monety, ważne dla wszystkich krajów koronnych:

Na przedstawienie Mojego ministra finansów i po wysłuchaniu Mojjej rady ministeryalnej, rozporządzam jak następuje:

1. Dla ułatwienia obrotu drobnej monety odbite mają być oprócz istniejącej już miedzianej monety zdawkowej, sztuki miedziane aż do nominalnej wartości trzech krajcarów mon. konw.

2. Aby jednak urządzić zdawkową monetę miedzianą co do jej wielkości i wagi na stopę do obrotu najdogodniejszą, odpowiedną zamierzonemu celowi i z zachowaniem potrzebnych w tej mierze względów, odbijana ma być ta moneta według pewnej wagi, a mianowicie z jednego wiedeńskiego cetnara wybić się ma sto siedemdziesiąt złr. 40 kr. mon. kon. monety zdawkowej.

Według tego więc jedna sztuka 3 krajcarowa ważyć będzie $3\frac{3}{4}$ kwintla; 2 krajc. $2\frac{1}{4}$ kw.; 1 krajc. $1\frac{1}{4}$ kw.; $\frac{1}{2}$ krajc. $\frac{5}{8}$ kw.; $\frac{1}{4}$ kr. $\frac{5}{16}$ kwintla.

3. Załącza się wzór nowej miedzianej monety zdawkowej.

4. Odbita według dotychczasowego systemu moneta miedziana pozostać ma tymczasem w obiegu; czas jej ściągnięcia z obiegu będzie oznaczony osobnym rozporządzeniem.

5. Mojemu ministrowi finansów poleca się dopełnienie tego rozporządzenia, który osobnym obwieszczeniem zawiadomi publiczność o wydaniu tej nowej monety.

Wiedeń, 7. kwietnia 1851.

Franciszek Józef.

Kraus.

— Rozporządzenie ministra finansów z 20. maja 1851 względem wydania nowej miedzianej monety zdawkowej.

Odnosnie do 5. punktu cesarskiego rozporządzenia z 7. kwietnia 1851 względem zaprowadzenia nowego systemu miedzianej monety zdawkowej, podaje się do wiadomości powszechniej, że wydanie nowych monet miedzianych rozpocząć się ma 24go b.m. w c.k. uniwersalno-kameralnym urzędzie płatniczym w Wiedniu, a w innych kasach wiedeńskich i w krajach koronnych nastąpi w miarę nadesłanej im tej monety. (Ll.)

(Ustawa względem uregulowania kwaterunku żołnierzy.)

Wiedeń, 20. maja. Wkrótce ma być publikowaną ważna, przez Jego ces. Mość potwierdzona, wszystkie koronne kraje, wyjąwszy wojskowe Pogranicze, obowiązująca ustawa względem uregulowania kwaterunku żołnierzy. Według niej kierunek sprawą kwaterunku należy do politycznych władz administracyjnych. Kwaterunek jest albo trwały, jeżeli jest przynajmniej na ówieró roku w poprzód żądany, albo przemijający (przechód). Dla przechodów wojska należy wytknąć właściwe gościńce, trakty, stacje południowe i nocne, równie jak ściślejszy lub obszerniejszy obwód kwaterunku w miarę potrzeby. Na kwaterunek należy najszczególniej obierać miejsca, gdzie się znajdują kasarnie; jeżeli wojsko może być w nich pomieszczone, nie należy robić żadnej dalszej pretensji do gminy.

Każdej gminie, każdemu okręgowi wolno jest z własnych fundusów wybudować i urządzać kasarnie, pomieszkania do wynajęcia dla wojska itd., w którymto zamiarze pozwala się także zakładać fundusze dla kwaterunku. Wojsko obowiązane jest przyjąć wyznaczone dla niego przez gminę pomieszkanie; zresztą przełożony gminy ma wypełnić zadanie zakwaterowania wojska nawet wtedy, jeżeliby sądził, że to zadanie prawną miarę przechodzi, gdy komendant wojska tego żąda. Za pokój dla oficera w gminach pierwszej klasy będzie się płacić kwota 20 kr., w gminach drugiej klasy 15 kr., trzeciej klasy 6 kr. m. k., za umieszczenie żołnierzy w kasarniach gmin lub pomieszkaniach dla wojska przeznaczonych $1\frac{1}{2}$ kr., w pomieszkaniach prywatnych 1 kr. m. k. od żołnierza, za umieszczenie konia 1 kr. m. k. za każdą noc. Jeżeli dający pomieszkanie zaopatrują wojsko w żywność, należy płacić za każdego żołnierza kwotę, która każdą razą odpowiada istniejącej cenie za $\frac{3}{4}$ wiedeńskiego funta mięsa według przeszłorocznej taryfy lub wyrachowania. Urzędnicy wojskowi, którzy kwaterunkowe pieniądze pobierają od państwa, przy trwającym kwaterunku mają się sami postarać o pomieszkanie dla siebie.

(Giełda wiedeńska d. 21. maja.)

Wiedeń, 21. maja. Znaczne polecenia z Tryestu (dla Alexandryi w Egipcie) które około połowy każdego miesiąca niemal aż do 20 (dla odpływania okrętów) muszą być asekurowane, przeszkodziły dla braku złota w gotowiznie, że patent z 18. b. m. pomyslnego skutku nie wywarł.

Co do ocenienia, jakiego ten patent doznał na giełdzie kupieckiej, powszechna opinia zgadza się w tém, że przeto wypełni się główny warunek do uregulowania naszej waluty, a z drugiej strony podaje on to ważne zaspokojenie, że niepomyślna epoka finansowa już się do schyłku zbliża.

W tej myśli skutecznie też wczoraj i dziś znaczne przedaży w złocie, i tak dzisiaj sprzedawano złoto po $131\frac{1}{2}$ złr., wexle na

Londyn po zł. 12,26, srebro po $127\frac{1}{2}$. Z papierów państwa były $4\frac{1}{2}\%$ $84\frac{1}{4}$ — $\frac{5}{16}$, 5% $96\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{8}$.

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 20. maja. Posłowie królewskich dworów Bawaryi i Saksonii przybyli tu przedwczoraj z Drezdna.

— Ministeryum wyznaczyło w tych czasach znowu kilka stypendyów dla młodzieńców przykładających się do umiejętności naukowych w szkołach dalmatyńskich.

— Aby nieodwlekać dłużej ważnej kwestyi organizacyi szkół wiejskich, zamyśla pan minister nauk powołać mężów zaufania ze wszystkich krajów koronnych dla naradzenia się nad przyszłym urządzeniem szkół wiejskich. Zwołanie mężów zaufania nastąpi w krótkim czasie.

— Elewi pocztowi wcieleni zostali do dwunastej klasy dyet i pobierają w ciągu służby po za miejscem urzędowania oprócz stałego adjutum 200 złr. jeszcze 100 złr. m. k. dodatku.

— Między cesarstwem austryackim i południowo-amerykańską republiką Chili zawarty został traktat, według którego będzie się z okrętami obu państw w obustronnych portach podobnie jak z krajowemi postępować.

— *Gazeta wiedeńska* oświadcza, jako z niezawodnego źródła, że domniemana nota papieżkiego sekretaryatu stanu do austryackiego rządu, która się pojawiła w *Independance belge* tudzież innych gazetach zagranicznych, od początku aż do końca jest zmyślna.

(Kurs wiedeński z 23. maja 1851.)

Obliagacye długu państwa 5% — $96\frac{5}{16}$; $4\frac{1}{2}\%$ — $84\frac{3}{16}$; 4% — —; 4% z r. 1850 —; $2\frac{1}{2}\%$ —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 1025; z roku 1839 —. Wiedeńskie miejsko bank. $2\frac{1}{2}\%$ —. Akcy bankowe 1233. Akcy kolei północ. $130\frac{1}{4}$. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 546. Lloyd —. Listy galicyjskie —.

Hiszpania.

(Wybory w Madrycie. — Dziennik „Heraldo“ o powstaniu Saldanhy.)

Madryt, 11. maja. Zdaje się rzeczą być pewną, że większość przy wyborach madryckich przychyli się na stronę ministeryalnych kandydatów, którymi są: Viconte Collantos, książę Albas, Martinez de la Rosa, margrabia de Perales, Viconte d'Armeira i Jose Auba y Arratia. — *Heraldo* nie wróży pomyślnie w obec ostatnich wypadków w Portugalii, i pisze w tej mierze: „Królowa Donna Maria mianowawszy księcia Saldanha prezydentem ministrów, *połączyła się* tem samem z ideą rokoshu. Rząd nie zdołał wstrzymać Lizbony od wstąpienia w ślady mieszkańców miasta Oporto. Saldanha wcale o tem zapomniał, że septembrzyści czekają tylko na dogodną sposobność wystąpienia z swojemi planami. Być może, że portugalska rewolucya przybierze charakter republikański, bowiem z upadkiem powagi tronu, upadnie zarazem i to stronnictwo, które najsamprzód domagało się rewizyi. (Pr. Z.)

(Wymiana ratyfikacyi konkordatu między Rzymem i Hiszpanią.)

Madryt, 12. maja. Wczoraj nastąpiła wymiana ratyfikacyi zawartego między Rzymem i Hiszpanią konkordatu. Pierwszy artykuł tego konkordatu opiewa: „Religia katolicka, zostająca ciągle z wyłączeniem wszelkiego innego wyznania jedyną religią narodu hiszpańskiego, będzie na wieczne czasy utrzymywana w państwach Jój katolic. Mości z wszelkimi prawami i przywilejami, które jej podług ustaw bożych i kanonicznych przysługują. (G. Pr.)

Anglia.

(Hrabia Thomar w Liwerpolu.)

Londyn, 18. maja. Hrabia Thomar przybył dnia 15. statkiem pocztowym *Iberia* do Liwerpolu. Najał na okręcie kajutę drugiej klasy i podczas całej przeprawy był zupełnie milczący.

Francya.

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego z d. 17. maja.)

Paryż, 17. maja. Pa początku dzisiejszego posiedzenia przedłożył *Chassagne Goyon* izbie petycyę departamentu Puy de Dome względem rewizyi konstytucyi i przedłużenia władzy prezydenta, a *Berard* petycyę departamentu Lot et Garonne względem rewizyi konstytucyi i nadania prawa do powtórnego obrania prezydenta republiki. Lewa strona przyjęła te relacye mruczając i wykrzykując: „To się sprzeciwia konstytucyi! Więc tu mają prawo robić, cokolwiek się podoba?“ itp. Potém przeszło zgromadzenie podług porządku dziennego do dyskusyi o małym kredycie dodatkowym dla sprawienia orderów. *Santayra* (z lewej) proponował, aby zmazano przynajmniej połowę tej sumy, ponieważ rząd z pominięciem przepisów prawnych, podług których każde mianowanie lub awans w legii honorowej przytoczeniem szczególniejszych zasług uzasadnione być winny, ogłosił cały szereg takich mianowań i awansów bez przytoczenia innych powodów, prócz „Prefekt od roku 1849“; „Prefekt i były uczeń szkoły politechnicznej“ itp. Propozycyi tej nieprzyjęto jednak, a projekt względem kredytu odrzucono 386 głosami przeciw 217. Potém toczono dalszą obradę nad nowym systemem dla opodatkowania cukru. *Sainte Beuve*, gorliwy zwolennik wolnego handlu, obstawał żywo za znizieniem cła przywozowego od zagranicznego cukru porównyując przytem cła ochronne z rodzajem „prawa do pracy“ na korzyść producentów a ze stratą konsumentów. Lecz i dziś zamknięto posiedzenie bez załatwienia tej sprawy.

W artykule wstępnym dziennika *Patrie*, który po przedrukowaniu w Monitorze dzisiejszym nabrał znaczenia urzędowego, czyta-

my między innymi: „Słychać za rzecz pewną, że minister spraw wewnętrznych odmówił kilku rządów gmin żądaniego upoważnienia do nadzwyczajnych posiedzeń dla obradowania nad rewizją konstytucji. Prawda, że kilka innych rad gminnych, niezważając wcale na wyrażone postanowienia ustawy odnoszącej się do nich, powzięło w ciągu zwyczajnych posiedzeń swoich uchwały na korzyść rewizji konstytucji; lecz minister spraw wewnętrznych wyprawił natychmiast po zasięgnięciu wiadomości o tém rozkaz do prefektów, aby skasowali te uchwały, jeźliby rady gmin same odwołać ich nie chciały. Panu Leonowi Faucher trzeba w tej sprawie przyznać tę szczególniejszą zasługę, że uszanowanie dla legalności aż do tego stopnia posuwa, iż karze nawet przyjaciół rządu, którzy chcą mu się przysłużyć przekraczają postanowienia prawne.

(G. Pr.)

(Depesze telegraficzne.)

Paryż, 19. maja, ósma godzina wieczór. Zgromadzenie narodowe toczy dalej dyskusję nad ustawą o cukrze. — Na stole złożono petycję za rewizją i przedłużeniem. — Na odbytem wczoraj zgromadzeniu republikanów zapadła uchwała, by wszelką rewizję odmówić. Zgromadzenie składało się z 125 członków; Dupont i Wiktor Hugo mieli mowy; Cavaignac i Lamorcière nie byli obecni.

Paryż, 20. maja, ósma godzina wieczór. Do legislatury nadchodzi petycje względem rewizji. Wniesiono interpelację względem obchodzenia się z więźniami na wyspie Belle-Isle. Esquiros opowiada fakta, na które Falloux dobitnie odpowiada. Raspail powstaje gwałtownie na dyrektora więzień; odebrano mu głos. Schoelcher żąda śledztwa. Porządek dzienny przyjęło większością 210 głosów.

(G. Wr.)

Paryż, 21. maja. Na posiedzeniu narodowego zgromadzenia zaproponował sprawozdawca Godelle dyskusję nad propozycjami panów Morin i Moulin względem mianowania specjalnego komitetu dla kwestyi o rewizji. Cavaignac zaś żądał, aby kwestyę o rewizji aż do miesiąca czerwca odłożono. Większością 79 głosów wyznaczono dyskusję na jutro. Pan Valetto, dyrektor wyspy Belle-Isle będzie przeniesiony na wyższą posadę.

Belgia.

(Depesze telegraficzne.)

Bruksela, 19. maja, siódma godzina wieczór. Kryzys ministeryalny trwa jeszcze ciągle. Verhaegen, prezydent izby drugiej nie przyjął zlecenia utworzenia nowego gabinetu. Dumortier, prezydent senatu, wezwany jest do króla.

Bruksela, 20. maja. Słychać, że ministeryum pozostanie w części to samo.

(G. Wr.)

Włochy.

(Krwawe zatargi między francuskimi i papieżskimi żołnierzami w Rzymie.)

Podług listownych doniesień z **Rzymu**, z 10go maja zaszły tam krwawe zatargi między papieżskimi i francuskimi żołnierzami. Jak się pokazuje z tych listów, zaczepiali żołnierze papieżcy francuzkich wszędzie, gdzie ich w mniejszej liczbie zastali. Pomiędzy innymi zaczepiła na dniu 1. maja patrol papieżka z 18 ludzi francuzką patrol składającą się z 3 ludzi tylko i poraniła wszystkich tak dalece, że prawie bez życia pozostali na miejscu. Francuzi otoczyli natychmiast tę dzielnicę miasta, gdzie się odbyła walka, i pojmali wszystkich 18 Włochów. Przy tej sposobności zastrzelono jednego mieszczana rzymskiego, który na dane hasło nieważał. Oprócz tego wydarzyło się jeszcze kilka innych utarczek. Dzięki naczelnemu komendantowi armii francuskiej, który użył wszelkich możliwych środków, nieszukali Francuzi zemsty za zniewazonych towarzyszy broni z czegożby niezawodnie ogólna walka mogła być wyniknąć. Na usilne przedstawienie generała Gemeau zezwolił Ojciec święty, aby zawikłani w tej sprawie żołnierze papieżcy przez francuską władzę wojenną sądzeni byli.

Papież ofiarował królowi neapolitańskiemu przepyszną relikwię w podarunku. — W Rzymie krążyły pogłoski o pomnożeniu armii francuskiej; mówiono, że generał Gemeau miał zażądać 4—5000 ludzi posiłków, ponieważ terazniejsza załoga zaledwie na utrzymanie spokoju wystarcza.

(G. Pr.)

(Depesza telegraficzna.)

Turyń, 18. maja. W izbie deputowanych rozpoczęła się debata nad budżetem dochodów. Deputowany Valerio zapowiedział interpelację względem stosunków Piemontu z Rzymem i innymi państwami włoskimi. *Risorgimento* zbija pogłoskę o umiemanem zawarciu przymierza między Piemontem, Toskanią i Rzymem. Przyjęto porządek dzienny upoważniający ministeryum rozłożyć w równych częściach podatek od mięsa i podatek konsumcyjny na wszystkie prowincye.

(G. Wr.)

Niemce.

(Schöff Dr. Harnier pełnomocnik Frankfurta przy sejmie związkowym. — Jenerał Rochow.)

Frankfurt n. M., 19. maja. Z pełnomocników państw niemieckich przy ministeryalnych konferencyach drezdeńskich mianowanych teraz posłami swych rządów przy sejmie związkowym, przybyli tu podziśdzien dopiero PP. Schoeff i Dr. Harnier, syndyk z Frankfurta. Ale ponieważ z pomiędzy czterech miast wolnych, mających w radzie ściślejszy głos zbiorowy, przypada teraz kolej na Lubekę, przeto będzie mógł p. Harnier brać udział tylko w posiedzeniach plenarnych. Posiedzenia te jednakże, jak się dowiadujemy z wiarogodnego źródła, przewleką

się jeszcze przynajmniej na dwa tygodnie dla pozostawienia czasu posłom państw niemieckich do zaopatrzenia się w instrukcye względem wotowania tych uchwał konferencyalnych, które jako najnajbliższe najpierw zgromadzeniu związkowemu pod obradę przedłożone będą. — Król pruski jenerał-lejtnant v. *Rochow* oświadczył przedwczoraj przed odjazdem do Berlina i Warszawy otaczającym go bliższą osobom, że spodziewa się w krótkim czasie przybyć napowrót do Frankfurta. Zdaje się, a nawet jest podobnym do prawdy, że posiedzenia sejmu związkowego wstrzymane zostaną aż do powrotu reprezentanta korony pruskiej.

(P. Z.)

(Posiedzenie wirttembergskiej izby deputowanych.)

Sztutgarda, 17. maja. Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych wszczęła się podczas układania porządku spraw, ważna dyskusya nad przypuszczeniem publiczności. Przy zapytaniu: czy należy przypuścić także kobiety, nadmienil radzca stanu *Linden*, że tu idzie o interpretację konstytucji, która przyzwolenia rządu potrzebuje. Prawa strona chciała wyłączyć kobiety, ze względu na „zatrudnienie domowe“, i jedynie dlatego odmówiono ich przypuszczenie. Drugi paragraf, traktujący o inicjatywie izby, chciał Schoder przydzielić komisji prawa politycznego, ale radzca stanu *Linden* zbił to, opierając się na konstytucji z roku 1819. Ten ostatni nadmienil dalej, że dopiero ma być zdecydowanem, co z praw zasadniczych do konstytucji przyjąć należy. W końcu na wniosek komisji odrzucono ten paragraf, a przeto inicjatywa należy według konstytucji z roku 1819 tylko królowi.

(Komunikacya telegraficzna.)

Hamburg, 19. maja. Rząd pruski podjął się założyć elektro-magnetyczny telegraf między Hamburgiem i Lubeką, który w krótkim czasie ma być wykończony. Dyrektor telegrafu p. Nottebohm odjechał wczoraj ztąd do Lubeki, aby zawartą z senatem tamtejszym ugode podług kontraktu wypełnić. Także i do Altony zamysła rząd pruski pociągnąć zład komunikacyę telegraficzną. Mówią, że komunikacya ta była już od dawna udecydowaną pomiędzy tutejszym senatem i szlezwig-holsztyńską dyrekeją telegrafów; lecz po ostatniej katastrofie politycznej w księstwach zaniechano ten zamiar. Po ukończeniu tych komunikacyi będzie nowe biuro telegraficzne, jako biuro centralne, czterema aparatami bezpośrednio połączone z innymi stacyami, mianowicie z Berlinem, z tutejszym dworcem kolei, z Altoną i z Lubeką.

(H. N.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 19. maja.)

Metal. austr. 5 $\frac{1}{2}$ — 74 $\frac{3}{4}$; 4 $\frac{1}{2}$ 65 $\frac{3}{16}$. Akcy bank. 1145. Sardyn. 35 $\frac{1}{4}$. Hiszpańskie 3 $\frac{1}{2}$ — 35 $\frac{3}{16}$. Polskie 500 L. 83 $\frac{1}{2}$.

Prusy.

(Wiadomości bieżące z Berlina.)

Berlin, 19. maja. Wczoraj popołudniu miał prezydent ministrów posłuchanie u J. M. królowy w Poczdamie. Wieczorem o 11 godzinie odjechał do Warszawy. Tym samym pociągiem odjechał tam także deputowany sejmu związkowego p. *Rochow*. Dawniejszy minister hr. Alvensleben udał się po skończonych konferencyach drezdeńskich do dóbr swoich pod Magdeburgiem. Zatrudnieni urzędnicy przy król. misyi podczas konferencyi drezdeńskich, powrócili już do Berlina. — *Kreutz-Zeitung* pisze dzisiaj: „Przed rozpoczęciem dalszego porozumienia się w Frankfurcie, odbędzie się w Warszawie kongres, który zapewne wywrze pomyślny wpływ na regulacyę spraw niemieckich.“ Powrót króla pruskiego z Warszawy nastąpi według powyższego dziennika w ten sposób, że król zjedzie 28go do Wrocławia, a nazajutrz uda się w dalszą podróż do Berlina. O zjechaniu się J. J. M. Cesarza Austrii, Rosyi i króla Prus nie słychać w kołach lepiej zawiadomionych. Zjechanie się Cesarza Austrii z Cesarzem rosyjskim nastąpić ma 29. b. m., w którym-to dniu zamysła król pruski powrócić do Berlina. P. Manteuffel wróci do Berlina 25go. Słychać, że książe następca Wirttembergski udaje się również do Warszawy.

(Kurs giełdy berlińskiej z 21. maja.)

Dobrowolna pożyczka 5 $\frac{1}{2}$ — 105 $\frac{3}{4}$. Obligacye długi państwa 85 $\frac{1}{2}$. Akcy bank. 94. Polskie listy zastaw. 93 $\frac{3}{4}$. Polskie 500 L. 83 $\frac{1}{4}$. 300 L. 144 $\frac{3}{4}$ L. Frydrychsдоры 13 $\frac{1}{2}$. Inne złoto za 5 tal. 8 $\frac{1}{2}$. Austr. banknoty 78 $\frac{1}{2}$.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 20. maja. Onegdaj o godzinie 9tej rano, Najjaśniejszy nasz Monarcha odwiedził w pałacu Belwederskim, Jego Królewską Mość N. Fryderyka Wilhelma IV. króla pruskiego. — O godzinie 11tej przedpołudniem Najjaśniejsi Państwo i N. król pruski, znajdowali się na nabożeństwie w kościele prawosławnym w Łazienkach. O godzinie 4., dany był obiad u NN. Państwa w pałacu Łazienkowskim, na którym znajdował się N. król pruski i przybyli w dniu onegdajszym z zagranicy, jej Kr. W. W. księżna Alexandra Meklemburgsko-Szweryńska z synem, jego Kr. W. W. księciem Meklemburgsko-Szweryńskim, oraz J. J. K. K. W. W. księżniczki Anhalt-Dessau Fryderyka Agnieszka i Maria Anna. — Najjaśniejszy król pruski miał na sobie mundur wojsk cesarsko-rosyjskich, a najjaśniejszy cesarz mundur wojsk królewsko-pruskich. — W mundurze zaś feldmarszałka wojsk pruskich, był na objedzie jo. książę Warszawski hr. Paszkiewicz Erywański. Do stołu cesarskiego zaproszone także zostały znakomite osoby, tak dworu pruskiego jak i najjaśniejszego państwa. Wieczorem u nn. państwa znajdowali się powyżej rzezzeni najjaśniejsi goście.

Wczoraj o godzinie 12tej w południe najjaśniejszy cesarz wtowarzystwie N. króla pruskiego, udać się raczył na plac Ujazdowski, gdzie

Jego cesarska Mość odbyć raczył przegląd zebranego na tymże placu wojska, składającego się z piechoty, jazdy i artylerji.

Wczoraj wieczorem teatr w pomarańczarni Łazienkowskiej zaszczycony został obecnością najjaśniejszych państwa i najjaśniejszego króla pruskiego. Przedstawiono balet pod tytułem: *Robert i Bertrand*.

Onegdaj wieczorem przybyli do Warszawy z St. Petersburga: JJ. cc. ww. wielcy książęta Mikołaj i Michał, synowie nn. państwa. Z JJ. cc. wysokościami przyjechali: Jenerał-adjutant Filozofow, jenerał-major baron Korf i Kamer-paź książę Gagaryn.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Kołomyjskim.)

Kołomyja, 20. maja. Z niewielką różnicą utrzymywały się ceny zboża w zeszłym półmiesiącu te same, jakieśmy z drugiej połowy kwietnia w numerze 117 gazety naszej umieścili, i tak płacono na targach w Kołomyi, Sniatynie, Kuttach i Obertynie w przecięciu za korzec pszenicy 18r.20k.—19r.30k.—21r.52k.—20r.; żyta 12r.10k.—11r.40k.—12r.37k.—15r.; jęczmienia 7r.10k.—8r.45k.—8r.10k.—12r.30k.; owsa 5r.35k.—5r.55k.—6r.—7r.30k.; hreczki 8r.35k.—0—8r.45k.—8r.45k.; kukurudzy 9r.25k.—10r.—8r.30k.—8r.30k. Cetnar siana sprzedawano po 2r.30k.—3r.17k.—5r.25k.—2r.30k. — Opał, mięso wołowe, okowita, wełna i kartofle w cenach dawniejszych. Za cetnar nasienia konicza płacono w Kołomyi 100r. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 26. maja.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. k.	5	51	5	55
Dukat cesarski . . . . . " "	5	57	6	2
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	10	17	10	22
Rubel sr. rosyjski . . . . . " "	2	—	2	1
Talar pruski . . . . . " "	1	52	1	55
Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . " "	1	29	1	30
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . . . . " "	84	13	84	52

(Kurs wekslowy wiedeński z 23. maja.)

Amsterdam 176 l. 2. m. Augsburg 128³/₄ l. uso. Frankfurt 127 l. 2. m. Genua 149 p. 2. m. Hamburg 188¹/₂ l. 2. m. Liworna 125 l. 2. m. Londyn 12-32. l. 2. m. Medyolan 128¹/₂ l. Marsylia 151¹/₂ l. Paryż 151¹/₂ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

O SZKOLE.

(Nadesłane.)

Czy edukacja domowa powinna mieć pierwszeństwo przed publiczną, czyli też przeciwnie, to pytanie ważne jest dla ojców i matek, mających dzieci w wieku do nauki sposobnym. Uważamy, że w teraźniejszych czasach obywatele kraju naszego przenoszą edukację domową nad szkolną. To spostrzeżenie jest powodem niniejszych myśli.

Nie możemy przeczyć, że wychowanie domowe ma swoje zalety, mianowicie jeśli wychowawcy są w pierwszych latach rozwoju ducha i ciała. Miło jest dla ojca i matki pielegnować kłujące się siły umysłu synka, i czuwać nad każdym jego krokiem, w drobnym na pozór, a wielkim w skutki zawodzić nauki. Jestto niematem zaspokojeniem dla tkliwych matek polskich, jeżeli pod ich okiem dusza dziecięcia tylko domowym, że je tak nazwiemy, wrażeniom jest dostępną, a starannie jest osłonioną przed wpływem zdarzeń, wiekowi i usposobieniu nieodpowiednych. Bywa także, że i ojcom zostają wolne od zatrudnień chwile, w których wraz z matkami łączą usiłowania, aby wiotkie latorośle do kwiatu przyprowadzić, i aby te podrasstały w użyteczne owocorodne drzewiny. Atoli sposób wychowania w domowej zagrodzie do pewnego tylko powinien iść kresu, poza którym publiczna, szkolna edukacja staje się konieczną, jeżeli dla władz umysłowych syna ma być dostarczona karm zdrowa, a same władze mają nabierać tęgości i samodzielności. Jak przy niepewnym stawianiu kroków dziecięcia, co z kolebki wyraczkowało, przydatnym jest użycie paska, o którego pomocy drobne członki nabywają coraz śmielszych ruchów, dopóki nie staną o siłach z siebie wydobytych, podobnie i duszę na wolniejszą wodzę puścić należy, kiedy w dzielności swęj stała się już krzepiejszą. Miłość i przywiązanie rodzicielskie nie zastąpią tu zewnętrznych działań dobroczynnych, pod którymi (przy zachowaniu od szkodliwych) dusza swobodniej się wyrabia.

W wychowaniu domowym spostrzeżesz pospolicie pewne spieszczanie, które w lata wyrostka przechodzić niepowinno, bo mu wielce brzdądzić będzie w nabywaniu surowszych wiadomości, napotkasz pewną nieufność w sobie samym, pewną jednostronność w naukach, które sobie przyswoili. I naturalnie; bo nauka ojca i matki, jakkolwiek i a pierwszy zapas dziecięcy wystarcza, i jakkolwiek wia-

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. maja.

Hr. Szembek Roman, z Tarnopola. — PP. Christiani Jan, z Rzeszowa. — Mysłowski Antoni, z Koropca. — Udrycki Adolf, z Choronowa. — Lipski Emil, z Stojanowa. — Ujejski Erazm, z Lubszy. — Chwalibóg Jan, z Lipowic. — Skólimowski Tadeusz, z Humieńca. — Jełowicki Wenandy, z Hodyjowic. — Sozański Seweryn, z Kornalowiec.

Dnia 25. maja.

Hr. Wodzieki Kajetan, z Podhajec. — PP. Konopka Franciszek Ksawery, z Rzeszowa. — Miączyński Jan, z Suchodółw. — Cichocki Ignacy, z Brodów. — Polanowski Aleksander, z Olszanicy. — Mazaraki Antoni, z Witkowa. — Smolowski Józef, z Kobelniczy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. maja.

Księżna Woroniccka Monika, do Przemyśla. — PP. Dobrzański Stanisław, do Daszawy. — Udrycki Józef, do Choronowa. — Domaradzki Ludwik, do Kołodziejowa. — Tchorznicki Bolesław, do Cucutowiec. — Czajkowski Hippolit, do Bóhrki. — Broniewski Henryk, do Rogużna. — Niezabitowski Kwiryn, do Płuchowa. — Stadnicki Juliusz i Turkuł Władysław i Tadeusz, do Żółkwi.

Dnia 25. maja.

Hr. Starzeński Leopold, do Tarnopola. — Hr. Zieliński Wit, do Brodów. — PP. Nowosielski Ludwik, do Zbory. — Torosiewicz Emil, do Złoczowa. — Jordan Teofil, do Nowegosioła. — Antoniewicz Wincenty, do Skwarzawy.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. i 25. maja.

Pora	Barometr w mierze wiedz. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	27 10 3	+ 7°	+ 12°	półn.-zachodni	poehm. deszcz
2 god.pp.	27 10 1	+ 12°	+ 6,5°	zachodni	" "
10 g. w.	27 10 0	+ 7°		półn.-zachodni	" burza
6 god.zr.	27 11 8	+ 5°	+ 11°	zachodni	poehm. deszcz
2 god.zr.	27 11 10	+ 11°	+ 4,5°	"	" ☉
10 g. w.	28 0 4	+ 5°		półn.-zachodni	pogoda

TEATR.

Dziś: kom. niem.: „Der geheime Agent.“

We środę: hist. dramat polski: „Pani Rusinowska,“ czyli: „Zbójcy gór święto-krzyskich.“

domości ojca szerokie być mogą, pospolicie wszakże albo jest także jednostronna, albo staje się nią dla zatrudnień, którymi z powołania swego zajmować się muszą. Nauczyciele utrzymywani przez majątniejszych mogą im wprawdzie iść w pomoc i tej niedostateczności zaradzić, nie zdołają wszakże nigdy nadgrodzić ubytku innego rodzaju. Towarzystwo szkolne wywiera na podziw szczególny wpływ na młodociane rozwijające się umysły. Jeżeli twój syn celuje talentem, utwierdzi się on w szkole w swoich wiadomościach, przy wrodzonej lepszym głowom ambicyi, będzie się starać utrzymać się na wysokości sobie należnej; jeżeli zaś jest nierniejszych, a nawet bardzo słabych zdolności, emulacja wyteży i podniesie jego działalność, a za dołożeniem pilności i pracy, przysporzy mu nauki: będzie go ona więcej kosztować mozołu, atoli zdobycz ucieszy ciebie, dla syna zaś trwałą zostanie własnością. W każdym razie nabędzie on pewności w zdaniu, porządku w myśli i tej śmiałości w wystawieniu się językiem własnym i obeym, która wielce jest potrzebną w potocznym życiu, a której jeśli nie jest przyrodzoną, nie nabędzie młodzian między głuchymi ścianami rodzicielskiego domu. Wdrożenie nakoniec w życie społeczne, i zawiązanie stosunków w swoim rodzaju, stosunków wypływających z drobnutkich potrzeb jego życia szkolnego, i maleńkich okoliczności, wśród których żyje, jest wielką dla młodziana korzyścią. Aby zaś złe sprawowanie się zepsutych nie szczyło zgorzenia, nad tęp obowiązanym są czuwać według powinności nauczyciele i zwierzchność szkolna.

Przedtęp, ile słyszeliśmy, obawa, ażeby nauki dawane w mowie niemieckiej nieczyniły uszczerbku językowi ojczystemu, powodowała rodziców, że synów na domowej ograniczali nauce, obecnie ta bojaźń niema miejsca, gdy nowy plan szkolny zaradził dostatecznie tej potrzebie, przepisując wykład wielu przedmiotów w mowie narodowej. Mianowicie niemożemy tu niewspomnieć o chlubnych usiłowaniach, jakimi odznacza się poboczne lwowskie gimnazjum polskie, aby obok mowy narodowej, którą nauczyciele gruntownie uczą, równie gruntownie uczono innych języków, a w szczególności języka niemieckiego, i aby dowieść tej prawdy, że mowa swoja najdzielniejszym jest środkiem do gruntownego nabycia wszelkich wiadomości.